

Asia: VN/3528/2021

Lausuntopyyntö mietinnöistä koskien yhdenvertaisuuslain osittaisuudistusta

Velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jolla yhdenvertaisuussuunnittelovelvollisuus ja yhdenvertaisuuden edistämisen velvollisuus laajenisivat koskemaan varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, että kunta vastaisi siitä, että sen alueella toimiville perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatuksen toimijoille laaditaan toimipaikkakohtaisen suunnitelman sijaan yhteistyössä näiden toimijoiden kanssa yhteiset yhdenvertaisuussuunnitelmat?

-

Häirintä

Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien häirinnän määritelmän muuttamista siten, että se sisältäisi myös ihmisryhmään kohdistuvan häirinnän?

Ehdotuksen mukaan häirinnän määritelmää ehdotetaan muutettavaksi niin, että häirintä voisi kohdistua yksilön lisäksi myös ihmisryhmään. Lisäksi mahdollisuus viedä asia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi ilman, että asiassa on nimetty uhri, lisännee mahdollisuuksia tehdä tiettyyn ihmisryhmään kohdistuvaa syrjintää yhteiskunnassa näkyvämmäksi.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan lakiin kirjattaisiin, että varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjän menettely on syrjintää, jos ne laiminlyövät puuttua tiedossaan olevaan häirintään?

-

Asian vieminen lautakuntaan ilman yksilöityä asianomistajaa

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutettu tai yhdenvertaisuutta edistävä yhteisö voisi viedä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan myös sellaisen syrjintää tai vastatoimia koskevan asian, jossa ei ole yksilöitävissä tiettyä asianomistajaa?

-

Kohtuulliset mukautukset

Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien kohtuullisia mukautuksia?

Vanhusasiavaltuutettu arvioi yhdenvertaisuuslain uudistamista käsitteleviä luonnoksia iäkkäiden ihmisten näkökulmasta. Kommentoimme tässä kohdin erivän mielipiteen ehdotusta lisätä uusi 15a§ Yhdenvertaisuuslakiin.

Tekeillä olevassa vammaispalvelulain uudistuksessa on esiin noussut uusi termi ikääntymismuutokset, joihin vedoten iäkkäänä eli ilmeisesti yli 65-vuotiaana toimintakyvyltään heikentyneiden henkilöiden mahdollisuudet saada vammaispalvelulain mukaisia mukautuksia tai kuljetuspalveluita ei enää olisi mahdollista. Ikääntymismuutokset on käsitteenä epämääräinen ja käytännössä mahdoton yksiselitteisesti todeta, sillä ikääntyminen on yksilöllistä. YK:n vammaisten ihmisten ihmisoikeussopimuksessa ei mainita ikää lainkaan. On siten hyvin tärkeää, että vammaisen henkilö määritellään lainsäädännössä ja siten myös yhdenvertaisuuslaissa ja että tämä määritelmä ei sulje pois iäkkäänä vammautuneita henkilöitä.

Tästä syystä toteamme, että vaikka erivässä mielipiteessä ehdotettu säädösmuutos saavutettavuuden ja esteettömyyden järjestämisestä vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi on pääsääntöisesti kannatettava, olisi siihen tehtävä muutos lisäämällä sanat ”iästä riippumatta”. Ikääntyneet ihmiset, varsinkin kaikkein hauraimmassa asemassa olevat pysyvästi toimintakyvyiltään heikentyneet iäkkäät ihmiset, hyötyisivät esteettömyyden ja saavutettavuuden takaamisesta heidän osallisuutensa ja yhteiskuntaan osallistumismahdollisuuksiensa tukemiseksi. Mahdollisissa säädösmuutoksissa tulisi huomioida myös tarvittavat toimet ikääntyneiden yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi.

Hyvitys

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voisi määrätä hyvitystä?

-

Ehdotuksen mukaan sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalla että käräjäoikeuksilla olisi toimivalta määrätä hyvitystä. Lautakunnan ja tuomioistuinten toimivallan jaosta säädettäisiin laissa. Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien käräjäoikeuksien ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivallan jakoa hyvitysasioissa?

-

Ehdotuksen mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan menettelyssä noudatetaan asian käsittelyn ja selvittämisen, suullisen käsittelyn ja oikeudenkäyntikulujen osalta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain säännöksiä ja näihin liittyviä julkisuussäännöksiä ja muilta osin täydentävästi hallintolakia. Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa noudatettavaa menettelyä hyvitysasian käsittelyssä?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan hallintotuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa voitaisiin vahvistaa ratkaisuksi sovinto hyvitysasiasiaa koskevalta osalta?

-

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja menettelyjä koskevat muutokset

Mitä mieltä olette ehdotuksista koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja menettelyjä (esim. jaostojen kokoonpano, vahvennettu jaosto, asian tutkimatta jättäminen, sidonnaisuusilmoitukset)?

-

Esityksen vaikutukset

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetuilla muutoksilla olevan?

-

Muut huomiot esityksestä

Onko teillä muita huomioita esityksestä?

-

Yleiset huomiot esityksestä

Yleiset huomionne työelämän alajaoston esityksestä

-

Työnantajan velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta (7 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa täsmennetään mitä työnantajan tulee ottaa huomioon arvioidessaan työpaikan yhdenvertaisuustilannetta?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuussuunnitelman tulisi jatkossa sisältää myös työpaikan yhdenvertaisuuden arvioinnin johtopäätökset?

-

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävät ja toimivalta (19 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi oikeus antaa lausunto työsuojeluviranomaisen käsiteltävänä olevassa asiassa (22 §:n tarkoittamissa tapauksissa)?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi mahdollisuus toimia ulkopuolisena asiantuntijana työsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvassa asiassa?

-

Työsuojeluviranomaisen tehtävät ja toimivalta (22 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa työsuojeluviranomaisen valvontatoimivaltaa täsmennetään koskemaan työelämää?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan työsuojeluviranomaisen on varattava yhdenvertaisuusvaltuutetulle tilaisuus lausunnon antamiseen asioissa, joilla on yhdenvertaisuuslain tulkinnan kannalta merkitystä?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan työsuojeluviranomainen voi lain tulkinnan kannalta merkittävässä yksittäistapauksessa käyttää apunaan yhdenvertaisuusvaltuutettua asian selvittämisessä?

-

Mitä mieltä olette työsuojeluviranomaisen tiedonvälitykseen liittyvistä ehdotuksista?

-

Kehotusmenettelyn laajentaminen (työsuojelun valvontalaki 13 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa työsuojeluviranomaisen kehotusmenettelyä laajennetaan koskemaan myös työnantajan velvollisuutta arvioida ja edistää yhdenvertaisuutta (7§:n 1 momentti)?

-

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Jos näkemyksenne mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivaltaa tulisi laajentaa kaikkiin työelämän syrjintä- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin, miten ratkaisisitte yhdenvertaisuusvaltuutetun ja työsuojeluviranomaisen päällekkäiseen toimivaltaan liittyvät kysymykset?

-

Jos näkemyksenne mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaa tulisi laajentaa työelämän syrjintä- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin, mitkä työelämäasiat soveltuisivat lautakuntakäsittelyyn?

-

Vaikutusarvioinnit

Yleiset huomionne esityksen arvioiduista vaikutuksista

-

Huomionne taloudellisista vaikutuksista

-

Huomionne vaikutuksista viranomaisten toimintaan

-

Huomionne yhteiskunnallisista vaikutuksista

Vanhusasiavaltuutettu arvioi yhdenvertaisuuslain uudistamista käsitteleviä luonnoksia iäkkäiden ihmisten näkökulmasta. Yhdenvertaisuuden toteutuminen on tärkeää iäkkäiden ihmisten kannalta. Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan muun muassa iän perusteella. Ikäsyryntä on Suomessa kuitenkin edelleen yleistä, kuten näkyy esimerkiksi eläkeläisjärjestöjen etujärjestön EETU ry:n toteuttaman 55-84-vuotiaille suunnatun kyselyn tuloksista (https://www.eetury.fi/huomisen_kynnyksella_2019). Yhdenvertaisuuslain osittaisuudistuksessa ei iän vuoksi koettua syrjintää mainita. Mahdollisissa säädösmuutoksissa tulisi huomioida myös tarvittavat toimet ikääntyneiden yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi ja ikäsyryntään puuttumiseksi.

Onko jokin olennainen vaikutus jäänyt esityksessä arvioimatta tai liian vähäiselle arvioinnille? Jos on, mikä?

-

Topo Päivi
Vanhusasiavaltuutettu - Vanhusasiavaltuutettu